

ПО-МАЛКО СТАР ВКУС!

Андрей Гуляшки

Какво мога да пожелаая на нашата литературна критика?

Първо. Да проявява по-малко стар вкус: животът се променя, формите се изменят, всяко нещо е ново за времето си. Мнозина декларират симпатиите си към новаторските моменти в търсенията, но когато се срещнат с факти, с осъществявания — или не ги разбират, или не ги усещат, или просто не могат да надвият консервативните си литературни привички. Едва ли има литературен критик, който би се обявил открито за „ориентирането“ на литературната форма само и преди всичко към известните изобразителни системи на класическите образци. Но в действителност много критици правят тъкмо обратното: ръководят се в преценките и анализите си само и преди всичко от художествените принципи, осъществени в тия образци. Някои сигурно ще кажат: „Така трябва!“ Е да, но при едно условие: че нищо не остарява и нищо не омръзва, че общо-световната култура и културата на читателя стои на едно равнище и че душевността на човека е константна от нине и до века.

Второ. Един призрак броди тук и там, който трябва да бъде час по-скоро безвъзвратно „издухан“: безпринципността. „Авторът на тази книга не е от „нашите“ — да се премълчи, ако е хубава или да се намери непременно „под вола теле“, за да се омаловажи, а пък еди-коя си книга е от наш човек, виж — не скъпете, моля, похвалите си!“

Друг вариант: „Тази книга не е написана по тертипа на моите естетически разбирания и вкусове. Да върви по дяволите!“ Разбира се, и първият, и вторият варианти не са типични явления за нашата критика, но без друго, срещат се, макар и като частни случаи. Недопустимо, нали, дори като частни случаи!

Трето. Повече контакти със световната литературна мисъл! По-голяма осведоменост, повече спорове по генералните въпроси, участие в международните дискусии! Анахронизъм е да не виждаш или да не се интересуваш от това, какво става зад оградата на собствената ти градина — в епохата на космическите и телевизионни предавания. . . Защото сега всяка национална литература е момент в скачения съд на световните литератури. Нали „и ний сме дали нещо на света“ — най-малко днес имаме основание да отхвърляме (или да не поддържаме!) една блестяща традиция, осъществявана нееднократно от нашия национален дух!